

Sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallintovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 135/2021 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava hallintovaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Elina Rydman, sisäministeriö
- neuvotteleva virkamies Jukka Tukia, sisäministeriö
- ylijohtaja Riitta Kaivosoja, opetus- ja kulttuuriministeriö
- ylijohtaja Ossi Malmberg, Suomen Akatemia
- varatoimitusjohtaja Velipekka Nummikoski, Veikkaus Oy
- pääsihteeri Rosa Meriläinen, Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry
- pääsihteeri Pekka Aula, Suomalainen Tiedeakatemia ry
- vaikuttamisen asiantuntija Katja Asikainen, Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry
- yhteiskuntasuhdepäällikkö Ilmari Nalbantoglu, Suomen Olympiakomitea ry
- toiminnanjohtaja Tanja Risikko, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry
- SOSTE ry:n pääsihteeri Vertti Kiukas, Veikkauksen edunvälittäjien verkosto
- puheenjohtaja Riku Keski-Rauska, Yksityiset keskusarkistot ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- European Gaming and Betting Association
- Forum Artis ry

Valiokunnan lausunto SiVL 20/2021 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Esityksen keskeisenä tavoitteena on ehkäistä ja vähentää rahapelaamisesta aiheutuvia haittoja ja tehostaa arpajaislain vastaisen rahapelitoiminnan torjuntaa. Sivistysvaliokunta on arvioinut hallituksen esitystä toimialansa kannalta.

Sivistysvaliokunta kannattaa hallituksen esityksen pyrkimystä rahapelihaittojen aiheuttamien ongelmien estämiseksi ja lieventämiseksi ja pitää rahapelihaittojen vähentämistä tärkeänä yhteiskunnallisena tavoitteena. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL:n Suomalaisten rahapelaaminen 2019 -raportin mukaan rahapeliongelma oli yleisin 18—24-vuotiailla (5,3 %). Valiokunta pitää tärkeänä, että peliongelmita kärsiville tarjotaan riittävästi tukea ongelmapelaamisen ehkäisyyn ja siitä eroon pääsemiseen.

Esityksessä ehdotetaan tuettavaksi Veikkaus Oy:n toimintaedellytyksiä mahdollistamalla Veikkaus Oy:n tytäryhtiölle yritysten välisen liiketoiminnan harjoittaminen valtioneuvoston kanslian myöntämällä luvalla. Tarkoituksena on, että Veikkaus Oy:n pelikehitysosaamista voidaan hyödyntää kaupallisesti myyden palveluja ja tuotteita ulkomaisille pelialan yhtiöille. Kyse ei ole rahapelipalveluiden tarjoamisesta kuluttajille ulkomailla. Uudesta liiketoiminnasta mahdollisesti kertyvä tuotto tilitetään yleishyödyllisiin tarkoituksiin samoin perustein kuin rahapelitoimintojen tuotto nykyisin. Sivistysvaliokunta kannattaa ehdotettuja säännöksiä, joilla mahdollistetaan Veikkaus Oy:n uusi liiketoiminta.

Rahapelitoiminnan tuotot

Voimassa olevien arpajaislain säännösten mukaan Veikkaus Oy:n tuotosta käytetään 53 % urheilun ja liikuntakasvatukseen, tieteen, taiteen sekä nuorisotyön edistämiseen (jäljempänä sivistyksen toimiala), 43 % terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen ja 4 % hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen. Sivistyksen toimialaan kohdennettavasta tuotosta käytetään lain 17 a §:n perusteella 25 % urheilun ja liikuntakasvatukseen edistämiseen, 17,5 % tieteen edistämiseen, 38,5 % taiteen edistämiseen, 9 % nuorisotyön edistämiseen ja 10 % näihin tarkoituksiin valtion talousarviossa vuosittain tarkemmin päätettävällä tavalla.

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia tuoton käyttötarkoituksiin tai jako-osuuksiin, mutta ehdotetuilla säännöksillä on vaikutuksia rahapelitoiminnan tuottoihin ja sitä kautta edunsaajien rahoitukseen.

Hallituksen esityksessä todetaan, että ehdotettujen lainsäädännöllisten toimenpiteiden arvioidaan vaikuttavan Veikkaus Oy:n rahapelitoiminnasta saatavaan tuottoon kahdensuuntaisesti. Esityksen vaikutuksia Veikkaus Oy:n tuottoon ei ole hallituksen esityksessä todetun mukaisesti mahdollista arvioida etukäteen täsmällisesti, koska tuoton kokonaismäärään vaikuttavat useat eri seikat. Rahapelituoton määrään vaikuttavat lainsäädännöllisten toimenpiteiden lisäksi useat muut tekijät, kuten esimerkiksi Veikkaus Oy:n omaehtoiset toimet rahapelihaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi, Manner-Suomen ulkopuolinen rahapelitarjonta, pelaamisessa yleisesti tapahtuvat muutokset ja erilaiset ennalta arvaamattomat seikat.

Valiokunnan lausunto SiVL 20/2021 vp

Koronaviruspandemia ja eri toimet pelihaittojen ehkäisemiseksi ovat vaikuttaneet merkittävästi ja pysyväisluonteisesti Veikkaus Oy:n toimintaan ja siten myös rahapelitoiminnan tuottoihin. Veikkaus Oy on tilittänyt valtiolle vuoden 2019 tuottona n. 1 009 miljoonaa euroa ja v. 2020 noin 680 miljoonaa euroa. Vuoden 2021 neljännen lisätalousarvioesityksen (HE 209/2021 vp) mukaan Veikkaus Oy:n vuoden 2021 tuottoennuste on alentunut aiemmin ilmoitetusta 740 milj. eurosta 700 milj. euroon. Vuoden 2021 talousarviossa rahapelitoiminnan tuottojen väheneminen kompensoidaan täysimääräisesti, ja edunsaajille osoitetaan vuoden 2019 tuloutustasoa vastaava rahoitustaso.

Hallitus on päättänyt peruuttaa vuodelle 2022 aiemmin suunnitellut rahapelitoiminnan tuottojen vähenemisestä johtuvat rahoitusvähennykset. Hallituksen on tarkoitus antaa marraskuun aikana vuotta 2022 koskeva täydentävä talousarvioesitys, johon rahapelituottojen vähenemään liittyvien leikkausten peruuttamista koskevat esitykset sisällytetään. Leikkausten peruutukset toteutetaan siten, että rahapelituottojen lasku kompensoidaan vuonna 2022 täysimääräisesti toimijoiden määrärahatasossa.

Sivistysvaliokunta toteaa, että rahapelitoiminnan tuotot ovat oleellinen osa sivistyksen toimialan valtionrahoitusta, sillä ne muodostavat tieteen rahoituksesta noin 20 %, taiteen rahoituksesta vähän yli 50 %, urheilun ja liikuntakasvatuksen rahoituksesta yli 90 % ja nuorisotoiminnan rahoituksesta noin 70 %. Valiokunta korostaa näillä sektoreilla tehtävän työn yhteiskunnallista merkittävyyttä ja vaikuttavuutta. Monilla edunsaajilla on merkittävä rooli esimerkiksi ennalta ehkäisevässä työssä ja hyvinvoinnin edistämisessä. Valiokunta toteaa, että rahapelituotoista rahoitettaviksi on siirretty vuosien aikana useita ennen yleiskatteellisista budjettivaroista rahoitettuja kohteita ja että edunsaajatahojen toiminta on pitkälti valtionrahoituksesta riippuvaista.

Valiokunta ei pidä tarkoituksenmukaisena sitä, että tieteen, taiteen, urheilun ja liikuntakasvatuksen sekä nuorisotyön edistämiseen kohdennettava rahoitus on kytköksissä rahapelitoiminnasta saataviin tuottoihin. Mainittuihin toimiin kohdennettavan rahoituksen määrän tulee vastata yhteiskunnallisiin tarpeisiin ilman riippuvuussuhdetta rahapelituottoihin.

Sivistysvaliokunta on useissa yhteyksissä (mm. SiVM 10/2020 vp) tuonut esille huolensa sivistyksen toimialan toimijoiden rahoituksen riittävydestä ja ennakoitavuudesta. Valiokunta pitää tärkeänä, että tieteen, taiteen, urheilun ja liikuntakasvatuksen sekä nuorisotyön edunsaajien toimintaedellytykset turvataan myös jatkossa ja että niille kanavoitava rahoitus on paitsi riittävää myös pitkäjänteistä ja vakaata.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Sivistysvaliokunta esittää,

että hallintovaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto SiVL 20/2021 vp

Helsingissä 17.11.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Paula Risikko kok
varapuheenjohtaja Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Sanna Antikainen ps
jäsen Marko Asell sd
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Kaisa Juuso ps
jäsen Ville Kaunisto kok
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Mikko Kinnunen kesk
jäsen Pasi Kivisaari kesk
jäsen Ari Koponen ps
jäsen Pirkka-Pekka Petelius vihr
jäsen Sofia Vikman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maiju Tuominen